

Boekenweeklezing: Annemiek Schrijver en Hein Stufkens over hun boek 'Lekenpraat'

'Lekenpraat' is een brievenboek, waarin Annemiek Schrijver en Hein Stufkens elkaar brieven schrijven over vreemde of opvallende Bijbelteksten. Tijdens de boekenweeklezing van de Kloosterboekwinkel van Wittem, op zaterdagmiddag 7 maart vertellen ze er samen over. Annemiek Schrijver, van huis uit vrijgemaakt-gereformeerd en van jongs af aan zeer vertrouwd met Bijbelteksten, schrijft steeds de eerste brief. Zij legt Hein Stufkens, katholiek opgevoed, een tekst voor, waarop hij dan reageert. Beiden hebben in de loop van hun leven een zekere afstand genomen van het geloof van hun jeugd en hebben zich verdiept in andere religies. Maar juist door die afstand kijken ze met een frisse blik naar de oude verhalen.

Annemiek vertelt allereerst hoe ze op het idee kwam voor dit boek: ze leest altijd met belangstelling rouwadvertenties, waar vaak een Bijbeltekst boven staat. Een tekst die waarschijnlijk belangrijk geweest is in het leven van de overledene. "Wat voor teksten kiezen mensen? Zou het ook een tekst zijn die ik boven mijn rouwadvertentie zou willen?", zo heeft ze zich vaak afgevraagd

Zo kwam ze bij Bijbelteksten die te denken geven. Ze koos er uiteindelijk 15 die ze in het boek aan Hein voorlegt. De eerste daarvan is 'De Here is mijn hoog vertrek'.

De tekst heeft waarschijnlijk ook de joodse Ety Hillesum aangesproken. Tijdens haar transport naar Auschwitz, waar ze is omgebracht, schreef ze hem op een ansichtkaart die ze uit de trein gooide. 'De Here is mijn hoog vertrek.' Wat heeft haar daarin precies geraakt, getroost, misschien moed gegeven? We weten het niet. Het zijn woorden die in verschillende psalmen terugkomen, o.a. in psalm 18, 46 en 59. Een meer gangbare vertaling is: 'de Heer is mijn burcht' en dat inspireerde Luther tot zijn bekende lied 'ein fester Burcht ist unser Gott'. Maar 'hoog vertrek' geeft een andere associatie: zowel vrijheid als geborgenheid.

Bij wie vind ik mijn toevlucht? Annemiek heeft die vraag in interviews vaak gesteld aan mensen en het antwoord is bijna altijd religieus: bij Maria, bij God, bij Allah. Er zijn ook mensen die hun toevlucht zoeken bij hun bankrekening, of bij alcohol of drugs. Maar dat blijken meestal toch maar tijdelijke oplossingen. We leerden vroeger van de brede en de smalle weg, waarbij alleen de smalle weg naar eeuwig geluk kon leiden. Hein Stufkens heeft in zijn leven ontdekt dat het niet verkeerd is om verschillende wegen te proberen, zowel smalle als brede, en dat je via wat omwegen er soms ook kunt komen.

Een ander beeld van een toevluchtsoord is ook de Heer als herder, zoals verwoord en bezongen in psalm 23. Hein Stufkens heeft een bewerking van die psalm gemaakt: niet de Heer maar 'Die Leeft' behoedt mij. Maar de beeldspraak blijft en geeft troost.

Een ander besproken Bijbeltekst – de laatste in het boek - is een tekst uit het evangelie over Maria en Martha (Lucas 10:38-42): Jezus komt op bezoek bij de twee zussen en tijdens dat bezoek is Martha steeds aan het zorgen voor eten en drinken, terwijl Maria aan Jezus' voeten zit en naar hem luistert. Martha beklagt zich over haar zus en Jezus zegt dan: "er is maar één ding noodzakelijk". "Wat is dat ene noodzakelijke?", heeft Annemiek Schrijver zich vaak afgevraagd en ze vraagt het in het boek aan Hein Stufkens. De gangbare uitleg is dat Maria het enige noodzakelijke doet, namelijk luisteren naar Jezus. Maar volgens de Middeleeuwse mysticus Meister Eckhart heeft ook Martha heel goed begrepen waar het om gaat in het leven: bezig zijn met de dingen die gedaan moeten worden, gericht op de medemens. Dat is ware liefde. Liefde voor een vriend die iets voor jou doet, is volgens Meister Eckhart geen echte liefde. Dan heb je, via die vriend, vooral jezelf lief. Maar liefde voor wie niets voor jou doet, die je eigen ego overstijgt, dát is liefde. Annemiek herkent dit in haar liefde voor iemand die gestorven is: je krijgt niets meer van hem terug, maar juist dan kun je hem liefhebben en hem dichter bij je ervaren dan ooit. Romantische liefde is volgens haar slechts een oefening op weg hiernaartoe. Ego-overstijgende liefde is overgave aan het leven, aan je diepste zelf, aan God.

Wat is het ene noodzakelijke? Wij weten niet wat het antwoord van Jezus hierop is. Maar het is een hardnekkige traditie om de twee zussen tegen elkaar uit te spelen. Hein Stufkens gelooft in

het omarmen van het leven en dat kan vele vormen hebben: zowel contemplatie als oprechte aandacht voor de medemens. Dat betekent niet dat daarmee alles vanzelf gaat; er is nog steeds verdriet en pijn, lijden ver weg en dichtbij. Maar wie zich overgeeft aan het leven, niet blijft steken bij zijn kleine ik, kan die ellende beter aan.

Daarmee is het pauze.

Iedereen krijgt een strookje met daarop een van de 15 bijbelteksten uit het boek, met de uitnodiging daar met elkaar over in gesprek te gaan.

Na de pauze worden gedachten uitgewisseld over enkele van de teksten:

- *Terecht zegt jij "ik heb geen man" (Johannes 4).* Hierop volgt een discussie over 'hebben'. Hoe kun je een andere mens 'hebben'?
- *Wij hebben voor u op de fluit gespeeld, maar gij hebt niet gedanst (Mattheus 11:17).* Hier is de vraag aan de orde: aan wiens verwachtingen wil je voldoen en waarom? Hoe schuldig kan een mens zich voelen door niet aan verwachtingen van anderen te voldoen?
- *Om te verhinderen dat ik mezelf zou verheffen, werd mij een doorn in het vlees gestoken (2 Kor.12:7).* Een van de aanwezigen: "deze tekst zegt me dat je een doorn in je vlees mag hebben; je schaduwkant mag er ook zijn. Je bent goed zoals je bent, mét schaduwkanten."

Daarmee wordt het gesprek besloten.

Als afsluiting zingen we samen: "Ga nu in vrede met al wat leeft, waar licht je leidt en liefde je draagt. Ga!"

Verslag: Ageeth Potma